

AB TİCARET ANLAŞMALARINI FAALİYET RAPORU (2019) BİLGİ NOTU

AB Komisyonu 14 Ekim 2019 tarihinde Birliğin yapmış olduğu ticaret anlaşmalarıyla ilgili bir basın bildirisi yapmış ve Serbest Ticaret Anlaşmalarının uygulanmasına yönelik hazırlamış oldukları üçüncü yıllık raporu yayınlamıştır.

Yayınlanmış olan raporda; doğrudan yabancı yatırımlar ve ticarete yönelik son eğilimlere, AB firmalarının ticaret anlaşmaları kapsamındaki gümrük indirimleri ve kotaları ne ölçüde kullandıklarına, AB ihracatına yönelik ticari engellerin kaldırılması ve iş ortamının iyileştirilmesine yönelik atılan adımlara, işçi hakları- çevre ve iklimi koruma- AB ticaret anlaşmaları çerçevesinde alınan yasal yaptırım eylemleri ile ilgili hükümlerin uygulanmasına yönelik atılan adımlara, AB ticaret anlaşmalarının küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için yararlarına yönelik değerlendirmelere odaklanılmıştır.

Raporda yürürlükte olan tüm anlaşmalarla ilgili detaylı bilgilere yer verilirken, aynı zamanda Eylül 2017'de yürürlüğe giren AB-Kanada Kapsamlı Ekonomi ve Ticaret Anlaşması (CETA)'nın bir yıllık uygulama sürecine ve AB-Japonya Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın yürürlüğe girmesine yönelik hazırlıkların değerlendirilmesine de yer verilmiştir.

Rapora AB Ticaret anlaşmalarının tarihsel sürecinden bahsedilerek giriş yapılmış ve özellikle 2015 yılından beri Avrupa ticaret politikalarının yaşadığı gelişim sürecine dikkat çekilmiştir. Raporun içeriğinde toplamda 62 partnerle yürütülen 35 önemli ticaret anlaşmasının güncel durumu da yer almaktadır.

Raporda içerik ve amaçlarına göre ayrılmış olan 4 çeşit AB ticaret anlaşması olduğu belirtilmiştir. Bahsedilen anlaşma çeşitleri ve anlaşmalara tabii olan ülkeler aşağıdaki gibidir:

- 1) Birinci Nesil Ticaret Anlaşmaları:** Çoğunluğu 2006 yılından önce müzakere edilmiş olan ve genellikle gümrük tarifelerinin serbestleşmesine odaklanan anlaşmalardır.
 - Norveç, İsviçre, 8 Akdeniz ülkesi (İsrail, Ürdün, Filistin, Tunus, Fas, Lübnan, Mısır, Cezayir), Meksika ve Şili ile olan anlaşmalar,
 - Türkiye ile Gümrük Birliği
 - 5 Batı Balkan ülkesi (Kuzey Makedonya, Arnavutluk, Karadağ, Sırbistan, Kosova) ile imzalanan İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları
- 2) İkinci Nesil Ticaret Anlaşmaları:** Literatürde Yeni Nesil Ticaret Anlaşmaları olarak da yer almaktadır. İçeriğinde yalnızca gümrük tarifelerinin serbestleşmesini değil, aynı zamanda yeni alanları da kapsayan anlaşmalardır. Fikri mülkiyet haklarını koruma, rekabet, gümrük işbirliği, hizmet taahhütleri, kalkınmanın oluşumu ve sürdürülebilirliği gibi alanlar da bu anlaşmaların kapsamındadır.
 - AB- Güney Kore STA'sı
 - AB- Kolombiya- Peru- Ekvador Ticaret Anlaşması
 - AB- Orta Amerika Ortaklık Anlaşması
 - AB- Kanada Kapsamlı Ekonomi ve Ticaret Anlaşması (CETA)

3) Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Alanları (DCFTA): AB ve komşuları arasındaki ekonomik bağları güçlendirmek için onların ticaretle alakalı alanlardaki işleyiş çerçevelerini AB hukukuna yaklaştırmaya odaklanan anlaşmalardır.

- AB-Gürcistan
- AB-Moldova
- AB-Ukrayna

4) Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları (EPA): Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkelerinin kalkınmasına ve kalkınma ihtiyaçlarına odaklanan anlaşmalardır.

- AB-Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC)
- AB-Doğu ve Güney Afrika ülkeleri
- AB-Fildişi Sahili
- AB-Gana
- AB-Orta Afrika
- AB-CARIFORUM (14 Karayip ülkesi)
- AB-Pasifik ülkeleri

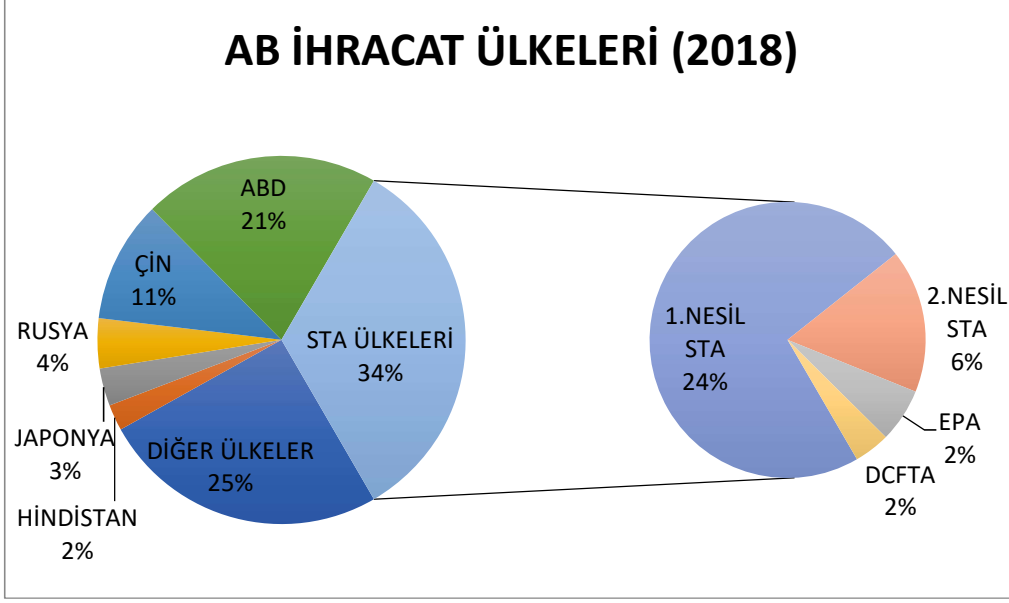
Raporda 2018 Yılına Genel Bakış

Rapora göre 2018 yılı verileri göstermektedir ki; AB'nin STA ülkelerine yapmış olduğu ihracat yüzde 2 oranında, bu ülkelerden gerçekleştirmiş olduğu ithalat ise yüzde 4,6 oranında büyümüştür. İhracattaki büyümeye katkı sağlayan en önemli sektör olarak AB tarım-gıda sektörü gösterilirken; büyümeye en çok katkı sağlayan ikinci sektör olarak endüstri sektörü gösterilmiştir.

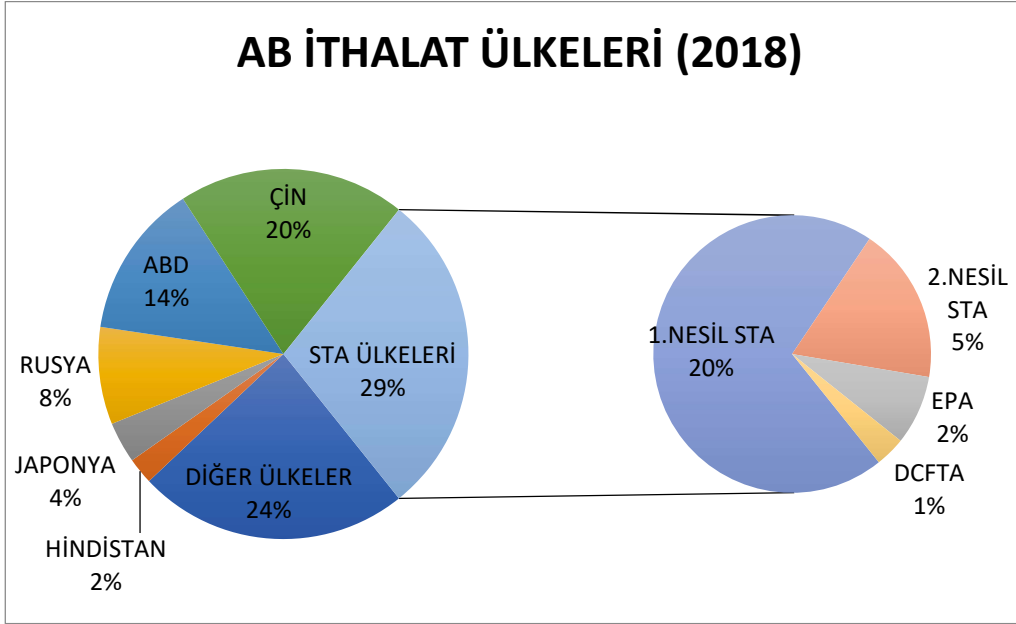
AB'nin ticaret anlaşması olan ülkelerle yapmış olduğu ticaretin 84,6 milyar Euro'luk bir kazanç sağladığı kaydedilirken; bu ülkelerin dışında kalan ülkelerle yapmış olduğu ticaretin ise 24,6 milyar Euro'luk bir açığa sebebiyet verdiği de raporda kaydedilenler arasındadır. AB'nin imzalamış olduğu ticaret anlaşmalarının tüm taraflar için büyük faydalar sağladığı hem raporun içeriğinde sayısal verilerle paylaşılmış hem de basın bildirisi esnasında Cecilia Malmström tarafından belirtilmiştir.

Özet şekilde bakıldığı zaman; 2018 yılında AB dünyanın geri kalan ülkelerine yapmış olduğu mal ticaretinin yüzde 31'ini tercihli ticaret ortakları ile gerçekleştirmiştir. Bu oran AB ihracatının yüzde 33'ü ve ithalatının yüzde 28,5'ini oluşturmaktadır.

Rapora göre; 2018 yılı AB ihracatının yüzde 33'ü STA ülkelerine gerçekleşmektedir. Yüzde 33'lük payın 24,2'lik kısmını İlk Nesil; 5,6'lık kısmını İkinci Nesil; 2,1'lik kısmını Ekonomik Ortaklık ve 1,4'lük kısmını Derin ve Kapsamlı Ticaret Anlaşmaları olan ülkeler oluşturmaktadır.

Rapora göre; 2018 yılı AB ithalatının yüzde 28,5'i STA ülkeleri tarafından alınan mal ve hizmetten oluşmaktadır. Yüzde 28,5'lik bu payın 20'lik kısmını İlk Nesil; 5,2'lik kısmını İkinci Nesil; 2,3'lük kısmını Ekonomik Ortaklık ve 1'lik kısmını Derin ve Kapsamlı Ticaret Anlaşmaları olan ülkeler oluşturmaktadır.

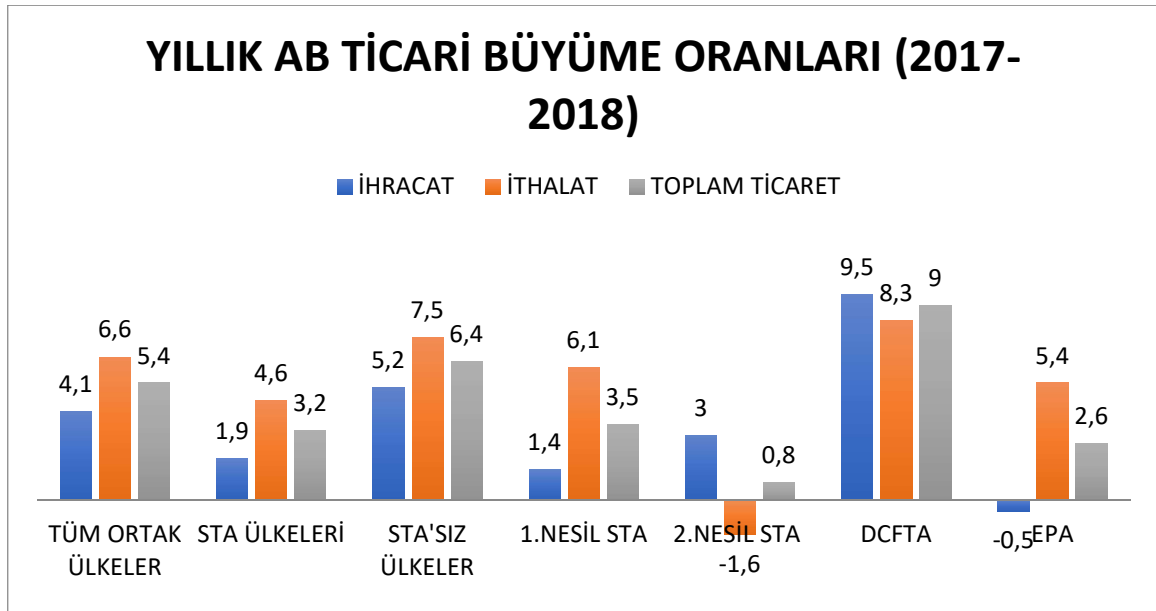
2018 yılında Birliğin tercihli ortakları arasında en çok ticaret yaptığı ülke yüzde 27 oranla İsviçre olmuştur. Türkiye ve Norveç ise yüzde 11 oranla İsviçre'yi takip eden ülkeler olmuştur.

STA ülkeleri arasında AB mallarının ihracatı için en çok tercih edilen ülkeler: yüzde 24 oranında İsviçre, yüzde 12 oranında Türkiye ve yüzde 8 oranında Norveç olmuştur. Yine aynı ülkeler arasında AB en çok mal ithalatını İsviçre'den gerçekleştirmektedir. İthalat için en çok tercih edilen ülke olan İsviçre'yi, yüzde 15 oranında ithalat ile Norveç ve yüzde 13 oranında ithalat ile Türkiye takip etmektedir.

2018 yılı hizmet ticareti oranlarına bakıldığında İsviçre yine yüzde 40 oranla AB'nin en önemli tercihli ortağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Norveç, Kanada, Türkiye ve Güney Kore AB'ye hizmet ticaretinde İsviçre'yi takip eden ülkeler arasındadır.

Raporda belirtilene göre; 2018 yılında AB'nin STA ülkeleriyle ticareti %3'lük bir büyüme göstermiştir. Bu büyüme oranı 2017 yılında yüzde 7 olarak kaydedilmiştir. Modern Ticaret Anlaşmaları altında AB ihracatının neredeyse yarısının yapıldığı Güney Kore'ye yapılan ihracattaki durgunluğun, bu gelişmede payı bulunmaktadır. Öte yandan STA altında AB ihracatının yüzde 12'sinin yapıldığı ve AB'nin 5. büyük ticaret ortağı olan Türkiye'nin ticareti engelleyici birtakım önlemler alması da büyümenin yavaşlamasında rol oynamıştır.

Raporda belirtilen bir diğer bulguya göre 2018 yılında STA'sı olan ortaklarla ticari büyüme, STA'sı olmayan ortaklarla ticari büyümeye göre daha yavaş olmuştur. Bunun sebebi olarak Çin ve ABD gibi iki büyük ticari ortağa yapılan AB ihracatının büyük oranda artması gösterilmiştir. Çünkü bu iki ana ülkeye yapılan ihracat toplam AB ihracatının yaklaşık 1/3'ünü oluşturmaktadır.

Raporun eklerinde; ülkelerin AB ithalat ve ihracatlarına göre PUR oranları paylaşılmıştır. "Preference Utilisation Rate (PUR-Tercihli Ticaret Oranı)" raporlama dönemi boyunca gümrük tercihlerinin ne kadar kullanıldığını ölçmek için kullanılmaktadır. Yapılan ticaret anlaşmalarının işleyişlerini değerlendirmede kusurlu kalsalar da AB ve ortak ülkelerin ihracatçıların AB ticaret anlaşmalarını kavrayabilmesine yönelik kaba bir gösterge sağlamaktadır.

2018 AB ihracatına bakıldığı zaman Türkiye (%90,2) İsviçre (%77,2) ve Güney Kore (%81,1) için PUR oranı oldukça güçlüyken; Kolombiya (%72,5) Ekvador (%68,3) Mısır (%66,6) ve Ürdün (%76,4) için gelişmeye açıktır.

CETA: AB- Kanada Kapsamlı Ekonomi ve Ticaret Anlaşması

CETA anlaşması 2018 rapor döneminde ilk takvim yılını henüz doldurmuş olduğu için raporda oldukça üzerinde durulan bir anlaşma olmuştur. AB Ticaret Anlaşmalarının faydalarını gösterebilmek adına iyi bir örnek olduğuna sürekli olarak işaret edilmiştir.

Yukarıda da belirtildiği gibi CETA anlaşması İkinci Nesil anlaşmalardan biridir. Dolayısıyla anlaşmanın kapsamı geniştir. Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden beri, yeni AB şeffaflık politikası Kanada ve AB arasında tam anlamıyla uygulanmaktadır. Komite kararları ve toplantıları Komisyon'un web sitesinde şeffaf şekilde paylaşılmaktadır.

AB- Kanada arasında anlaşmadan önceki üç yıllık (2015-2017) ticari ilişkiye ve ortalama değere bakıldığı zaman; 2018 yılı sonunda iki taraflı mal ticaretinin yüzde 10,3 oranında arttığı görülmektedir. AB mallarının Kanada'ya ihracatı ise 2018 yılında yüzde 15 oranında artmıştır.

Ticari ve Sürdürülebilir Kalkınma

2018 raporunun yayınlanmasından bu yana Komisyon, 15 maddelik eylem planını izlemek için AB ticaret anlaşmalarının Ticari ve Sürdürülebilir Kalkınma bölümlerini uygulama çabalarını ve eylemlerini önemli ölçüde arttırmaya devam etmiştir. Eylem planının temel amacı Ticari ve Sürdürülebilir Kalkınma bölümündeki maddelerin daha etkili şekilde uygulandığından ve yürütüldüğünden emin olmaktır. Raporda eylem planının bazı geniş maddelerine yer verilmiş ve gelişimlerden bahsedilmiştir.

Eylem planının en önemli maddelerinden biri olarak "Birlikte Çalışmak" görülmektedir. Eylem planına göre Komisyon; AB üye ülkeleri, Avrupa Parlamentosu ve uluslararası örgütler ile çalışmalıdır. Raporda belirtildiğine göre; Komisyon üye ülkelerle yoğun bir şekilde çalışmaktadır. Parlamento ile izleme grupları, teknik bilgilendirmeler ve bireysel temaslar gibi yollar kullanarak kenetlenmiş şekilde çalışmasına devam etmektedir. Parlamento aynı zamanda uluslararası örgütlerle ilişkisini her geçen gün güçlendirmeye devam etmektedir. 2018 yılında özellikle ILO ile olan ilişkileri oldukça kuvvetlenmiştir.

Komisyon ve AB Danışma grupları anlaşmalardaki Ticari ve Sürdürülebilir Kalkınma taahhütleri üzerindeki ilerlemeler ve zorluklar hakkında bilgi vermek ve sivil toplumun görüşünü almak için düzenli toplantılar yapmaktadır. Raporda belirtildiğine göre Komisyon; AB ticaret anlaşmalarında sivil toplumun rolünü arttırabilmek adına finansal destekler sağlanmakta, anlaşmalarla ilgili farkındalığı katılımı ve teşviki arttırmak için EPA ülkelerindeki sivil toplum örgütlerine ulaşmakta ve iş dünyasının katılımını arttırmak için çalışmalar yapmaktadır. Komisyon, aynı zamanda ortak ülkeleri taahhütleri gerçekleştirebilmeleri konusundaki ilk aşamalarda desteklemektedir. Anlaşmalarla ilgili bilgileri daha kolay erişilebilir hale getirmek için web sayfaları üzerinde iyileştirmeler yapmaya devam etmektedir.

2018 AB Ticaret Sözleşmeleri Altında Tarımsal Gıda Ticareti

Raporda belirtildiğine göre; AB'nin tercihli ticaret anlaşması kapsamındaki ülkelerle yapmış olduğu tarımsal gıda ticareti, geriye kalan ülkelerle yapmış olduğu tarımsal gıda ticaretinin aksine, büyümeye devam etmiştir.

AB'nin tercihli ticaret anlaşmaları olduğu ülkelere yapmış olduğu ihracattaki büyümesi yüzde 2,2 oranında olmuş ve AB tarımsal gıda ihracatının en başarılı sektör olmasına katkı sağlamıştır. AB'nin bu sektördeki ithalatı ise yüzde 0,6 oranında azalmıştır. AB'nin tercihli ticaret anlaşması bulunan ülkelere yapmış olduğu ihracat, bu sektörde yapmış olduğu toplam ihracatın yüzde 30'unu, toplam ithalatın ise yüzde 40'ını oluşturmaktadır.

2018 Tercihli ticaret ortakları arasında AB tarımsal gıda ihracatının üç ana ihracat noktası, sektördeki toplam ihracatın yüzde 12'sini oluşturacak şekilde İsviçre, Norveç ve Kanada olmuştur. 2018 Tercihli ticaret ortakları arasında AB tarımsal gıda ithalatının üç ana noktası ise sektördeki toplam ithalatın yüzde 13'ünü oluşturan Ukrayna, İsviçre ve Türkiye olmuştur.

Ticaret anlaşmaları ayrıca, AB'de üretilmeyen veya yeterli miktarda üretilmeyen ancak AB gıda endüstrisi için önemli girdiler olan mevsimsel meyve ve sebzelerin veya tarımsal ürünlerin ithal edilmesi için fırsatlar sunmaktadır.

AB Ticaret Anlaşmalarında Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Rolü

Raporda belirtilene göre; Komisyonda, KOBİ'lerin AB ticaretine katılımıyla ilgili kesin istatistikler mevcut olmamasına rağmen, uluslararası ticaretteki rollerinin arttığına dair bazı kanıtlar mevcuttur. DG Trade Baş Ekonomisti'nin 2016 yılında yapmış olduğu bir ankete dayanarak, AB KOBİ'leri dünyanın geri kalan ülkelere yapılan AB mal ihracatının yaklaşık yüzde 30'unu oluşturmaktadır. Tüm AB ihracatçılarının ise yüzde 86'sı KOBİ'lerdir.

KOBİ'lerin yeni pazarlara girmesi büyük firmalara göre daha zordur. Özellikle ticaret ve yatırım engellerinin aşılması, KOBİ'ler için oldukça fazla zorluk ortaya çıkartmaktadır. Ancak AB ticaret politikası şeffaflık konularının artırılması ve ticaret anlaşmalarının daha erişilebilir olması gibi konularda KOBİ ihtiyaçlarına yanıt vermektedir.

Komisyon, KOBİ'lere daha uygun bir ticaret ortamı yaratabilmek için; menşe kuralları, kamu ihaleleri, fikri mülkiyet haklarının korunması, uluslararası standartların kabulü, mesleki niteliklerin tanınması, vize kolaylığı gibi konularda KOBİ'lere rehberlik etmektedir.

AB, tüm yeni ticaret anlaşmalarına KOBİ hükümlerini dahil etmiş ve tüm anlaşmanın KOBİ'ler için daha iyi çalışmasını sağlamak için özel bir KOBİ bölümü eklemeyi önermiştir. Bu bölüm AB ve ortak ülkeler için; gümrük tarifeleri, ithalat gereklilikleri, menşe kuralları, vb. bilgileri içeren, tarife kodu ile aranabilir bir veri tabanına sahip özel bir web sitesinde ilgili ticaret sözleşmesinin içeriği hakkında bilgi sağlama taahhütlerini içermektedir. 1 Şubat 2019'da yürürlüğe giren AB-Japonya Ekonomik Ortaklık Anlaşması, özel bir KOBİ Bölümünü içeren ilk anlaşmadır.

Hazırgiyim ve Konfeksiyon Ar-Ge Şubesi